

Den indre bavian

Naja Marie Aidts novellesamling 'Bavian', som hun vandt Nordisk Råds Litteraturpris for i 2008, handler om, hvordan mennesker reagerer, når de - stærkt presset af omstændighederne - kommer ud for et kontroltab. Her træder bavianen ind på scenen. Den bærer på kaos og står for nogle urgamle følelser, som vi normalt ikke vil vedkende os, såsom jalousi, begærlighed, dovenskab og forbudte lidenskaber. Alt det illegitime – det grimme og platte, men også det farlige. Bavianen ligner os mennesker endnu mere end andre aberacer, fordi den er mindst lige så aggressiv som mennesket, som er det farligste dræber dyr på jorden – ikke kun kapabelt til at slå andre levende væsener ihjel, men i kraft af vores hjerners utrolige fantasifuldhed - også når det gælder udviklingen af dræbermaskiner - er vi i stand til at sprænge Jorden, selve vores eksistensgrundlag, i luften mange gange. Bavianer kan i kraft af deres spidse, lange tænder forsvare sig imod leoparder og andre rovdyr, når de optræder i flok. Der hersker en streng, nærmest militærisk, hakorden i flokken, hvor den dominerende alfahan med dens spektakulære, blå-røde næse og ditto bagdel – en veritabel malerisk fristelse for en kunstner som Lars Nørgård – har fri adgang til alle herlighederne – inklusive hunnerne i flokken. Bavianen er altså et stærkt billede på de mere primitive og dyriske sider af mennesket.

Lars Nørgård har sluppet disse farligt-drillende bavianer løs i sine nye malerier på udstillingen til Galerie Mikael Andersen. De udfører tegn og underlige - eller måske snarere onde? - gerninger: De forsyner den stakkels maler med alt muligt, som han slet ikke har brug for. Maleren er forsegleet i en gammeldags dykkerklokke og står på havets bund – ganske isoleret fra omverdenen. Men de grimme bavianer, som optræder i maleriet 'Fairway', sender margarine ned i dykkerslangen i stedet for ilt. I maleriet 'the Collector' ses nogle griske bavianer, der samler på guldknapper, som de forsøger at fange fisk med, og samtidig "loader" de malerdykkeren med insekter, så han kvæles id em. I maleriet 'Big White Monochrome' rider en bavian i gigastørrelse iklædt vest med ordener og et spyd i hånden på en diminutiv, afrikansk elefant. Bavianerne driller og piner i det hele taget kunstneren. Er det de griske gallerister, der er på spil, og som gennem hele kunsthistorien har været kunstnernes elskede hadeobjekt, der på den ene side er afhængig af deres ydelser og forsyningssikkerhed, når det gælder overlevelsen, og på den anden side usurperende kunstnerne, der må sælge deres hårdt tilkæmpede arbejde til dem og dele i porten, hvis ikke galleristen tager mere end halvdelen? Der er al mulig grund til at råbe vagt i gevær, når Lars Nørgård slipper sit vid løs, og det er ikke for sjov alt sammen. Det er dødelig alvor, og alligevel kan man ikke lade være med at trække på smilebåndet.

Maleriet er stadig et uudtømmeligt medie for den kunstner, som er begavet med en så frodig fantasi som Lars Nørgård, og som samtidig mestrer dets uanede muligheder til fuldkommenhed. Der er ikke den ting i verden, som Nørgård ikke kan male. Han mestrer som meget få malere i sin samtid den mimetiske kunst, der efterligner virkeligheden 1:1. I sine figurbilleder inddrager han langt mere

end den idé eller fortælling, som han henter i tegningerne: I maleriet handler det om alle disse mystiske ting, der har med maleri at gøre. De nye, absurde billeder, der synes at vandre lige ud af drømme for at fæstne sig på lærredet, er båret af de intense farver, som vi kender fra Nørgårds tidligere arbejder, men denne gang har han i højere grad brækket dem – det gælder også de abstrakte malerier, hvor vi oplever spektralfarver iblandet grå, hvid og sort – hvis ikke Nørgård har anvendt genuine jordfarver som umbra og okker. Men uanset hvad, så er farverne stærkt rumdannende, og de mange teksturer og stoflighederne samt de vildt mange retninger som elementerne bevæger sig i på fladen, skaber et enormt energifelt. Disse malerier er ikke for fastholdere. De har det bedst, hvis de optræder alene i stuen – evt. i selskab med et af Lars Nørgårds andre malerier, da andre billeder vil blive blæst om kuld i deres selskab. Der indgår elementer fra Lars Nørgårds eget levede liv i udstillingens fire figurative malerier. Her et hjerte – for har man nået Nørgårds alder, begynder alderen og livsstilsskavankerne så småt at melde sig. I flere billeder optræder et staffeli og et endnu ufærdigt maleri samt en palet, for Lars Nørgård maler. Hele dagen. Ting, som han går og tumler med vandrer ind i billederne og transformeres til vildt associative billedelementer, der danser med hinanden på fladen.

Lars Nørgård er en væsentlig fornyer af maleriet på den danske kunstscene, og når det kommer til hans surrelle og gakkede tegninger, nærmer vi os det geniale. Hvorfra kommer disse absurde ideer? spørger man sig selv. Allerede i 1980'erne fik kunststoffentligheden et godt øje til Nørgårds maleri, men i 1990'erne mødte et meget bredere publikum hans kunst, da han for DSB udførte en serie plakater med den for ham karakteristiske streg, som fanger hans vilde ideer i flugten. Med sin gakkede og gådefulde humor satte han så at sige fut i togdriften på alle stationer i landet.

Lars Nørgård dukkede op på den danske kunstscene i begyndelsen af 1980'erne – idet han afbrød et studieforløb i San Francisco, hvor han var ved at uddanne sig som maler. I stedet for en MA blev det derfor kun til en bachelor grad fra Academy of Art College. På et besøg i Danmark i 1981 besluttede han sig nemlig til at blive. Det skete, efter at han havde mødt nogle af sine generationsfæller i det famøse Værkstedet Værst, en kunstnerisk rugekasse i Rosenørns Allé med et særdeles frugtbart, eksperimenterende miljø. Det var 1980'ernes pendant til 1960'ernes Eks Skole. Midt i det store, brogede opbud af kunstnere, som i medierne gik under fællesbetegnelsen 'De unge vilde', skilte Nørgård sig ud som en mere klassisk, figurativ maler med sin genuine motivverden - ikke sjældent serveret med tungen i kinden og et overskud af sort humor. I modsætning til mange af sine generationsfæller, der gik på Kunstakademiet i 1980'erne, har Lars Nørgård aldrig opereret med et teoretisk metaplan – han er en reflekteret og vidende kunstner, en intellektuel og tænksom sjæl, men han er ikke nogen akademikernørd, hvis kunst bliver til på baggrund af læsninger og teoretiseringer. Hans kunst sparkes i gang af hans grænseløse, visuelle fantasi. Og det er slet ikke stilnet af – snarere tværtimod. Det ses med al ønskelig tydelighed på den nye udstilling, hvor vi bombarderes af indtryk fra lærrederne, der trods den energi, de udstråler, alligevel balancerer fornemt, men uroligt, på fladen.

Lisbeth Bonde

Marts 2014

Lisbeth Bonde er kunstkritiker. Hun har været kunstredaktør ved Information (1994-2002) og kunstsribent ved Weekendavisen (2002-13). Anmelder nu i www.kunsten.nu. Hun er forfatter til flere bøger om kunst, bl.a. Dårige nerver – om billedkunstneren Lars Nørgård (2008), Manual til dansk samtidskunst (2006/07 s.m. Mette Sandbye) og Hvorfor kunst (2008, red. s.m. Maria Fabricius Hansen).